

KORPILAHDEN KUNTA
RASPION-ILONIEMEN OSAYLEISKAAVA

LAAJENNUSOSAN LUONTOSELVITYS

KORPILAHDEN KUNTA

RASPION –ILONIEMEN OSAYLEISKAAVA

LAAJENNUSOSAN LUONTOSelvitys

1. Tausta ja tavoitteet

Tämän Maatiasjärven ympärille ja siitä etelään sijaitseva suunnittelualaue muodostaa laajennusalueen Raspion-Iloniemen osayleiskaava-alueeseen. Luontoselvityksen tavoitteena on ollut hankkia tietoja kaavoitettavan alueen luonnonympäristöstä ja maisemasta. Tietojen perusteella on määritelty luonnonarvoltaan ja tai maisemaltaan merkittävät alueet ja esitetty suosituksia alueiden käytölle.

Laajennusalueen luontoselvitys noudattaa vuonna 2003 toteutetun luontoselvityksen (Ihantola 2003) työ- ja tulostapoja. Laajennusalueen luontoselvityksen on laatinut FL Jari Hietaranta.

2. Menetelmät

Selvitystyötä varten käytiin lävitse alueen ympäristöä ja lajistoa käsittelevä aineisto. Varsinainen maastotyö toteutettiin kolmen päivän aikana elokuussa 2005. Maastotöiden aikana otettiin valokuvia ja tarkemmin inventoitujen kohteiden lajistoa talletettiin kenttämuistiin. Arvokkaat ja muuten ranta-alueiden kaavoituksessa huomioon otettavat elinympäristöt rajattiin kartalle.

Lajisto on merkittäviksi arvioiduilla kohteilla ja alueilla selvitetty pääpiirteittäin. Vesikasvien, heinien ja sarojen kohdalla saattaa esiintyä puutteita. Maastossa ei mitenkään systemaattisesti havainnointu nilviäis-, hyönteis-, sieni – tai jäkälälajistoa.

Uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi luokitelluista lajeista on ilmaistu tekstissä myös vuoden 2000 uhanalaistarkastelun mukainen luokitus:

- CR = äärimmäisen uhanalaiset
- EN= erittäin uhanalaiset
- VU= vaarantuneet
- NT= silmälläpidettävät

Lajiston puutteellisesti kartoituksesta johtuen on mahdollista, että tutkituilta merkittäviltä alueilta on löydettävissä lisääkin mielenkiintoista lajistoa. Kartoituksessa kaavoittavalta alueelta pyrittiin kiinnittämään erityistä huomiota:

– Luonnonsuojelulain 29 § mukaiset suojellut luontotyypit

Luonnonsuojelulain 29 §:ssä on lueteltu 9 luontotyyppiä, joiden luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia kohteita ei saa muuttaa niin, että niiden ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu. Suojeltuja luontotyyppiä ovat:

- Luontaisesti syntyneet, merkittäviltä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt
- Pähkinäpensaslehdot
- Tervaleppäkorvet
- Luonnontilaiset hiekkarannat
- Merenrantaniityt
- Puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset dyynit
- Katajakedot
- Lehdesniityt
- Avointa maisemaa hallitsevat suuret nuut ja nuurvhmät

Suunnittelualueella ei maastokäyntien perusteella esiinny LSL 29 § mukaisia luontotyyppejä, jotka edellyttäisivät luonnonsuojelun perustamista.

– Metsälain 10 § nimeämät erityisen tärkeät elinympäristöt

Metsälain 10 § velvoittaa säilyttämään arvokkaita elinympäristöjä, jos ne ovat luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia sekä ympäristöstään selvästi erottuvia. Niitä koskevat hoito- ja käyttötoimenpiteet tulee tehdä elinympäristöjen ominaispiirteet säilyttävällä tavalla. Tällaiset elinympäristöt ovat yleensä pienialaisia. Metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä ovat:

- Lähteiden, purojen ja pysyvän vedenjuoksu-uoman muodostavien norojen sekä pienten lampien välittömät lähiympäristöt
- Ruoho- ja heinäkorvet, saniaiskorvet sekä lehtokorvet ja Lapin läänin eteläpuolella sijaitsevat letot
- Rehevät lehtolaikut
- Pienet kangasmetsäsaarekkeet ojittamattomilla soilla
- Rotkot ja kurut
- Jyrkänteet ja niiden välittömät alusmetsät
- Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat

Suunnittelualueella ei ole metsälain mukaisia elinympäristöjä.

– Vesilain 15a ja 17a § nimeämät erityisen tärkeät elinympäristöt

Vesilain muutoksen mukaan (1105/1996, 15a ja 17a §) alle hehtaarin suuruiset fladat, kluuvijärvet ja lähteet taikka muualla kuin Lapin läänissä enintään yhden hehtaarin suuruiset lammet, järvet ja vesistöä pienemmät uomat tulee säilyttää luonnontilaisena.

Suunnittelualueella lienee yksi vesilain mukainen kohde; Huhtilampi. Tosin sitä ei voi pitää erityisen luonnontilaisena.

- Uhanalaisten ja erityisesti suojeltavien kasvilajien (LSL 46 § ja 47§) esiintymät
- Vesilain 15a ja 17a § tarkoittamat elinympäristöt
- Uhanalaisten- ja erityisesti suojeltavien eliölajien (LSL 46 § ja 47 §) esiintymät
- Luontodirektiivin IV (a) tarkoittaminen eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikat

Kohteiden valinnassa on pyritty huomioimaan myös em. laeissa mainitsemattomat muut metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt, joita Meriluoto ja Soininen (1998) ovat kuvanneet. Näitä ovat:

- vanhat havu- ja sekametsiköt
- vanhat lehtimetsiköt
- paisterinteet
- supat
- ruohoiset suot
- metsäniityt
- hakamaat

Kartoitusalueesta on laadittu kohdekuvaukset Ihantolan (2003) esittämien periaatteiden mukaan. Kustakin valitusta kohteesta on laadittu yleiskuvaus, jota on tarkennettu oleellisimmilla lajistotiedoilla. On huomattava, että monilla laajoilla kohteilla on syytä käyttää tarkentavia suppeamman alueen kuvauksia, koska luontoarvot laaja-alaisilla alueilla ovat hyvin vaihtelevia.

- luokka 0: maisemavaurioalueet, ei luonnonarvoja
 luokka 1: alueet, joilla ei ole todettu erityisiä luonto- eikä maisema-arvoja
 luokka 2: alueet, joilla on kohtalaisia luonto- ja maisema-arvoja
 luokka 3: alueet, joilla on melko merkittäviä luonto- tai maisema-arvoja
 luokka 4: alueet, joilla on merkittäviä luonto- tai maisema-arvoja

2. Laajennusalueen yleispiirteet

Selvitysalue sijaitsee eteläboreaalaisella kasvillisuusvyöhykkeellä. Se kuuluu Etelä-Hämeen eliömaakuntaan. Selvitysalue on tai ollut voimakkaan maatalouden ja metsänhoidon piirissä. Metsät ovat talousmetsäkäytössä ja maapuita tai pystypökkelöitä ei yleensä esiinny lainkaan. Lehtipuuston määrä on myös vähäinen. Esimerkiksi eteläisellä alueella Ilonien puunpudotuspaikasta pohjoiseen aina Kärkistensalmen tielle asti on toteutettu laajoja harvennus- ja aukkohakkuita. Esimerkiksi seurantalalon länsi- ja eteläpuolella on laaja aukkohakkuu. Myös Iloniemestä itään on toteutettu laajoja hakkuita.

Suunnittelualueella ei ole taajama-asutusta. Ranta-alueilla on harvakseltaan loma- ja pysyvää -asutusta etenkin Maatianjärven ranta-alueilla. Sen ranta-alueet ovat pääosin avonaisia ja viljelykäytössä. Järven länsipuolella, paikoin hyvin lähellä rantaviivaa kulkee VT 9 (Tampere-Jyväskylä maantie). Maatianjärven eteläpuolella kulkee paikallistie.

Eteläpuolinen alue, jota voitaneen kutsua Pirttiänniemen alueeksi on huomattavasti metsäisempi ja asutusta huomattavasti vähemmän. Päijänteen rannalla on tukkien pudotuspaikka

Alueella on yksi maisemallisesti arvokas kulttuurimaisemakohte; Maatianjärvi. Alueella ei ole luonnonsuojelualueita eikä suojeluohjelmiin sisältyviä alueita. Alueelta ei aikaisemmin ole löydetty arvokkaita perinnebiotooppeja tai arvokkaita pienvesiä tai kalliokohteita.

3. Suunnittelualueen maa- ja kallioperä ja topografia

Suunnittelualueen kallioperä koostuu pääosin porfyryrisistä graniiteista ja granodioriiteista. Paikoin suunnittelualueella esiintyy juonteina myös gabroja ja diorittejä. Kallioperä on näkyvissä vain hyvin harvakseltaan.

Vallitseva maalaji on suunnittelualueen eteläosassa Pirttiänniemen alueella moreeni, josta on löydettävissä ainakin kaksi erillistä kerrostumaa. Moreeni ei ole kovinkaan eroosioherkkää. Varsinaisia moreenimuodostumia ei suunnittelualueella ole. Suunnittelualueen pohjoisosassa on myös jonkin sora- ja hiekkakerrostumia. Lajittuneet ainekset ovat kerrostuneet loivasti kumpuileviksi kerrostumiksi, mutta varsinaisia hiekka- tai soramuodostumia ei esiinny

3. Suunnittelualueen vesistöt ja eliöstöstä

Kartoitettavalla alueella on kolme järveä, joista kaksi on hyvin pientä (Uttimenjärvi ja Huhtilampi) ja yksi on suurempi; Maatianjärvi. Lisäksi suunnittelualueen eteläosassa suunnittelualue rajautuu Päijänteeseen.

Granbergin (2000) mukaan Maatianjärven tila on huono. Järvi voidaan ravinteisuutensa (fosfori) perusteella luokitella reheväksi ja tilanne Granbergin (2000) mukaan huononee todennäköisesti edelleen. Maatianjärven vedenlaatu luokitutus on tyydyttävä. Myös happitilanne järven syvimmissä osissa on ollut huono. Tilanteen kohentamiseksi laadittiin Maatianjärven ja Huhtilammen ranta-alueille suojavyöhykkeiden yleissuunitelma (Lehtinen 2003). On ilmeistä, että Maatianjärveä kuormittaa nykyisin erityisesti pohjasedimenttiin kerrostuneet ravinteet.

Kesällä 2005 oli nähtävissä runsaasti merkkejä hirvien oleskelusta erityisesti suunnittelualueen eteläosassa. Maastokäynnillä havaittiin myös kettu.

4. Maatianjärven kulttuurimaisema-alue

Hoppila-Jämsän & Salmisen (1996) ovat luokitelleet maakunnallisesti erityisen arvokkaaksi (M+) kulttuurimaisema-alueeksi. Kulttuurimaisemarajaus ja tarkempi kuvaus on liitteenä. Maatianjärven maisema-alueella on Ilomaan metsälaidun jonka Kivelä (2000) on luokitellut paikallisesti arvokkaaksi (P-) perinnemaisema-alueeksi. Alueeseen sisältyy laidunmetsää, hakamaisesti puustottunutta entistä peltoa ja entinen pihapiiri. Aluetta on laidunnettu vuosikymmeniä.

Korpilahti

Maatianjärvi (M+)

Luonnonpiirteet

Maatianjärvi on suurin allas kylän halki etelään, Päijänteeseen laskevien järvien ja lampien ketjussa. Maatianjärven keskellä on maiseman kiintopisteenä symmetrisen muotoinen Lemmitynsaari. Saari on laidunkäytössä - Iivarin tilan lampaat tai vasikat laiduntavat siellä kesäisin. Saarella on myös pieni heinälato.

Maatianjärvestä vedet virtaavat pienen Kaakonlammen kautta Raspionjokea pitkin Raspionjärveen ja sieltä Autionjokea pitkin Päijänteeseen. Raspio-Autionjoki on maisemaa elävöittävä tekijä, mutta vedenlaadultaan heikko.

Maastonpiirteet ovat vaihtelevan kumpuilevat. Maasto viettää joka puolelta Maatianjärvelle, samoin kuin muillekin pikkujärville ja jokinoitelmiin. Idässä kohoaa Maatianvuori ja lännessä Kaakonmäki. Lounaassa Pukkalanmäki on rajana kylän ja kirkonkylän taajaman välillä. Metsät ovat talousmetsäkäytössä olevia tuoreita ja kuivia kankaita. Kaakonmäen itäpuolisessa rinteessä on tehty äskettäin laajoja hakkuita. Lehtipuuvaltaisia metsiä alueella on vähän.

Kulttuuripiirteet

Kylän alueella on erotettavissa useita, hieman toisistaan erillisiä osa-alueita, jotka kuitenkin yhdistyvät vesistöjen, peltojen ja alueen halki risteilevien teiden avulla sujuvasti toisiinsa.

Perinteinen asutus on hakeutunut mäenrinteisiin tai kumpareille, ei niinkään veden ääreen. Tärkeää on ollut vain luonteva yhteys järvelle. Maatianjärven itäpuolella sijaitsee peltojensa ympäröiminä kaksi vanhaa kantatilaa, Anttila-Maatia ja Piasas-Maatia. Niiden lisäksi vanhoja, perinteisen asunsa säilyttäneitä, aktiivimaanviljelystiloja ovat Hurttia, Iivari ja Hakanen. Markkulan tila vanhan nelostien varrella harjoittaa samoin edelleen maataloutta. Markkulan vanha päärakennus, aivan maantien varressa on ollut pitkään tyhjillään ja kaipaisi pikaista kunnostusta. Tilalla on ollut oma mäkitupalaisalue, jonka rakennukset muodostavat vielä nykyäänkin kunnostus- ja muutostöistä huolimatta ehjän kokonaisuuden. Myös kyläkoulua, Hurttian koulua on peruskorjattu ja laajennettu, mutta se on tehty vanhaa arvostaen ja säilyttäen.

Maisemakuva

Maatianjärven aluetta luonnehtivat vesistöt, vesistöihin rajantuvat rantapellot, maatilojen pihapiirit - kokonaisuudessaan vanha kylämaisema. Vilkasliikenteinen valtatie 4 hippoo kylää sen länsipuolella, aivan Maatianjärven rannan tuntumassa. Tätä voidaan pitää toisaalta maisemahäiriönä, toisaalta taas voidaan ajatella, että tie paljastaa alueen arvot ohikulkijoille.

Vanhat maatilat jäivät enimmäkseen valtatieltä hieman syrjään, määkipaikoille puuston verhoon. Uudempaa, perinteiseen kylämaisemaan sopimatonta rakentamista edustaa nelostien ja Joutsantien risteyksessä, maisemallisessa solmukohdassa sijaitseva huoltoasema. Joutsantien varressa on myös teollisuushalli ja muuta uudempaa, jäsenmätöntä rakentamista.

Uhkatekijät

Tulevaisuuden kannalta uhkatekijänä voidaan pitää harkitsematonta uudisrakentamista. Etenkin ranta-alueet ovat maisemakuvan kannalta keskeisiä ja herkkiä alueita, joille ei missään tapauksessa tulisi sijoittaa rakentamista.

JÄMSÄN SEUTUKUNTA

KORPILAHTI
MAATIANJÄRVI

Maisema-alueen rajaus

Luonnonsuojelulla rauhoitettu alue/
vaihekaavan suojelualuevarausKulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti
merkittävä rakennus, luetteloitu/ei luetteloitu

Kaunis näkymä

Arvokas luontokohde / luonnonmuistomerkki

Maisemapuu / puuryhmä

Muinaisjäänös

Perinnemaisema-alue / kohde

Vaihekaavan MY/MU -aluevaraus

Maisemavaurio

5. Maisema ja kulttuurihistoria

Maatianjärvelle avautuu kauniita näkymiä usealtakin eri suunnalta. Ehkä merkittävimmät näkymät kaukomaisemaan avautuvat VT 9:ltä lännestä ja toisaalta etelästä Kärkistensalmen tieltä, etenkin jos liikkuu isoilta teillä. Maastosta käsin kauniita näkymä ja kaukomaisemia avautuu monista muistakin suunnista. Erityisesti on mainittava pienten saarten (Lemmitynsaari, Kurjenluoto, Salmelansaari) muodostama kaunis maisemakokonaisuus.

Maatianjärven maisema-alueella (ks. kuva 1) on kolme maisemallisesti tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi luetteloitua vanhaa rakennusta.

Kuva 1. Kuva kohden Pajalahden pohjukkaa. Taustalla uutta loma-asutusta ja Myllytöyryn metsänreunaa.

Eteläisempi laajennusosa on maisemakuvallisesti verraten suljettu. Alue koostuu laajasta Iloniemen metsäalueesta. Näkymiä tai laajoja kaukonäkymiä Maatianjärven ympäristön tapaan ei ole.

6. Merkittävät luontokohteet, luokittelu ja suositukset

Tässä täydentävässä selvityksessä on noudatettu Ihantolan (2003) käyttämää tapaa. Kartoituksessa on pyritty osoittamaan selvitysalueelta luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kohteet ja aluekokonaisuudet. Tarkastelussa on pyritty huomioimaan merkittävät kohteet, jotka lisäävät luonnon monimuotoisuutta tai vaikuttavat maisemakuvaan. Kohteita on pyritty huomioimaan myös paikallisella tasolla. Merkittävimmät luonto- ja maisemakohteet on kuvattu tekstissä ja rajattu oheiselle kartalle.

Merkittävien kohteiden valinnassa on käytetty apuna LSL 29 § mukaisia luontotyyppejä ja niiden määritelmiä (ks. edellä) sekä ML 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä (ks. edellä).

On kuitenkin huomattava, että luonnonsuojelu tai metsälakikohteiksi esitetyt kohteet eivät sitä välttämättä aina ole riippuen tulkinnasta, ja siksi kohteet on esitetty todennäköisinä tai mahdollisina lakikohteina.

8. Merkittävimmät luontokohteet

Numero alueen nimen edessä viittaa kartalla esitettyyn alueeseen.

1. Maatianjärvi

Horppila-Jämsä & Salminen (1996) ovat kuvanneet Maatianjärveä suurin allas kylän halki etelään, Päijänteeseen laskevien järvien ja lampien ketjussa. Maastopiirteet ovat vaihtelevan kumpuilevat ja maaston topografia viettää joka suunnalta kohti järveä, samoin kuin muihin pieniin järviin ja lampiin (tällä alueella Uittimenjärvi, Huhtilampi).

Maatianjärven rannat ovat pääasiassa peltorantoja. Rannassa on yleensä ainakin kapea suojavyöhyke. Ranta-alueilla on yleistä suhteellisen rehevien järvien kasvillisuutta. Maisemakuvan kannalta on hyvä, että valtaosaltaan järven rannat ovat puuttomia. ranta-alueet ovat erityisen keskeisiä kulttuurimaisemassa

Arvot ja suositus (4): Maatianjärvellä on merkittäviä maisemarvoja- Alue tulisi säilyttää nykytilassaan. Rakentaminen tulisi osoittaa jo rakennettujen tilakokonaisuuksien yhteyteen.

2. Pirttilänniemen pohjoisosa

Pirttilänniemen pohjoisosassa Uittimenjärvestä ja seurakuntatalosta etelään niemen eteläosaan asti ja länteen aina suunnittelualueen rajalle asti on laaja yhtenäinen pääosin kuivahkoa mäntykangasta tai tuorempaa kuusikangasta kasvavaa metsää. Alue on tai ollut intensiivisen metsätalouden piirissä. Esimerkiksi seurakuntaloista länteen on toteutettu laaja aukkohakkuu. Pienialaisempia aukkoja tai nuorta taimivaiheen kangasmetsää on laajoilla alueilla etenkin alueen keskiosissa. Hieman etelämpänä Naaralahden alueella on puusto hieman järeämpää kuusivaltaista tuoretta kangasta. Maapuita tai pystypökkelöitä ei tälläkään alueella esiinny. Kenttäkerroksessa esiintyy tyypillisesti tällä tuoreen kuusikankaan alueella metsäkurjenpolvea, lillukkaa, vanamoaa, metsälauhaa, kultapiiskua, karhunputkea, mustikkaa, puolukkaa, kangasmaitikkaa, isotalvikkia, metsätähteä ja pienenä erikoisuutena valkolehdokkia kahdestakin kasvupaikasta.

Arvot ja suositus (1): Pirttilänniemen pohjoisosan merkitys on lähinnä siinä, että se on laaja rakentamaton alue, jolla kulkee vain vähän metsäautoteitä. Merkitystä ei kuitenkaan voida korostaa liiaksi, koska alueella on toteutettu laajoja aukko- ja harvennushakkuuta.

3. Pirttilänniemen eteläosa

Pirttilänniemen eteläosaan on rakennettu verraten runsaasti loma-asuntoja ja parhaillaan niitä ollaan rakentamassa lisää. Myös Naaralahden länsirannalla on toteutettu hakkuuta ja alue on jo taimettumassa.

Nykyisen loma-asuntojen pohjoispuolella niemeen johtavan tien ja em. Naaralahden hakkuualueen välissä on pienialainen verraten runsaasti lehtipuuta, lähinnä haapaa, harmaaleppää ja muutamia tuomiakin, kasvava notkelma. Myös maapuita on jonkin verran. Valtapuuna on kuitenkin kuusi.

Arvio ja suositus: (2). Yleispiirteiltään aika tavanomainen alue, mutta pienialainen notkelma sijoitetaan luokkaan 3.

Kuva 2. Tyypillinen näkymä Pirttilänniemen keski- ja eteläosista. Metsäkasvillisuus on pääosin tuoretta kuusikangasta. harvennushakkuuta on toteutettu laajasti.

4. Pajalahti-Uittimenjärvi

Pajalahden pohjukassa kasvaa Keski-Suomessa silmälläpidettävä suomenlumme. Muuta kasvillisuutta lahdessa edustavat mm ulpukka, lumme, palpakko, järviruoko, kurjenjalka, järvikorte, uistinviita, ruokohelvi, viiltosara, vehka, mesiangervo, harmaasara, jokapaikansara ja muita saroja, kurjenmiekkä, mesiangervo ja ratamosarpio. Pohjukkaan laskee kaivettu oja Uittimenjärvestä, jonka ympäristössä kasvaa runsaasti eri saroja (mm riippasara ja mm ojasorsimoa, korpikastikkaa, tupasvillaa, punanataa, siniheinää, kylänurmikkaa, nurmipuntarpäätä, timoteitä, luhtakastikkaa jne. Lisäksi mm raatetta, kurjenjalkaa, suoputkea, myrkykeisoa, isokarpaloa.

Vaikuttaa, että järvessä asustaa piisami.

Arvot ja suositus (4): Pajalahti-Uittimenjärven alue on osa Maatianjärven laajaa kulttuurimaisema-alueita. Vaikka alueella ei kovinkaan erityistä lajistoa (pois lukien suomenlumme) löydettykään, tulisi rakentamista alueelle rakentamista maisemakuvallisista syistä ainakin rajoittaa. Rakentaminen tulisi pyrkiä ohjaamaan jo olemassa olevien rakennusryhmien ja -kokonaisuuksien yhteyteen.

Kuva 3. Näkymä Uittimenjärvelle.

5. Pajalahden eteläranta ”Salmela”

Pajalahden eteläranta on laajasti rakentamatonta ja verraten luonnontilaista ranta-aluetta. Rannan tuntumassa ja myös etäämpänä rannasta on verraten kookkaita mäntyjä, jotka ovat Maatianjärven maisemakuvan kannalta tärkeitä. Ranta on ruovikkoinen; järvikaislaa ja järviruokoa esiintyy runsaasti. Rannan tuntumassa on runsaasti lehtipuuta mm koivua, haapaa ja harmaaleppää ja alue lienee ainakin osaksi vanhaa metsälaidunta. Lajistosta mainittakoon mm lehtovirmajuuri ja syyläjuuri. Tavanomaisemmasta lajistosta mainittakoon lillukka, metsätähti, metsälvejuuri, kielo, karhunputki, nuokkuhelmikkä, vanamo, sudenmarja, isotalvikki, rätvänä, poimulehti, metsävirna, käenkaali, särmäkuisma, metsäorvokki, rantamatarra jne.

Kuva 4. Näkymä metsäalueelta salmelan talon pohjoispuolelta. On todennäköistä, että ainakin osaksi tätä metsäaluetta on käytetty metsälaitumena. Meriluoto & Soinisen (1998) mukaan metsäniityt ja hakamaat ovat arvokkaita metsäbiotooppeja.

Arvot ja suositus: Rantavyöhyke on lehtipuuvältaista aluetta ja osin todennäköisesti lajistonsakin perusteella vanhaa metsälaidunta. Hakamaat ovat Meriluodon ja Soinisen (1998) mukaan tärkeitä metsäluonnon elinympäristöjä ja täten rantavyöhyke tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle (3). Etäämpänä rannasta metsäalueet ovat lähinnä talousmetsää (1-2), jonne ei erityisiä rajoituksia tarvita lukuun ottamatta maisemakuvallisten näkökohtien huomioimista.

6. Uittimenjärven itäpuolen peltoalue ja reunusmetsä

Uittimenjärven itäpuolella on laaja aktiivisessa viljelykäytössä oleva aluekokonaisuus, joka käsittää Piesas-Maatian ja Anttila-Maatian tilojen alueet.

Arvot ja suositus: Alueella on merkittäviä maisemakuvallisia arvoja (4). Alue tulisi säilyttää aktiivisessa viljelykäytössä. Itäosan metsänreunaa tulisi hoitaa maisemakuvaa säilyttävällä tavalla. Avoimille peltoalueille ei rakentamista tulisi ohjata. Lisärakentaminen tulisi ohjata olemassa olevan rakennuskannan yhteyteen.

Kuva 5. Näkymä Uittimenjärven pohjoispuolelta kohti pohjoista. Maatianjärvi näkyy taustalla.

7. Anttila-Maatian metsäalue

Alue sisältyy Maatianjärven kulttuurimaisema-alueeseen. Rinteen reuna-alueet etenkin osa-alueen eteläosassa ovat verraten kookasta ja luultavasti myös melko vanhaa kuivahkoa mäntykangasta. Alueella on myös muutamia sekä koivu että mänty pystypötkelöitä. Rinnealuetta on todennäköisesti laidunnettu, sillä rinteellä kasvaa aika runsaasti kulttuurikasvillisuutta mm peurankelloa, lampaannataa, metsälauhaa, nurmipuntarpäätä. Myös katajia on verraten runsaasti. Alempana rinteessä, lähellä peltoaluetta, on puusto nuorempaa ja lahtipuuta ja pensaikkoo on raivattu verraten äskettäin. Idempänä suunnittelualan rajalla on puusto lähinnä nuorta taimikkoo tai kasvatusmetsää. Mielenkiintoinen yksityiskohta on selänteen laella sijaitseva pienialainen suoalue, jonka lajistosta mainittakoon järvikorte, tähtisara, kurjenjalka, isokarpalo, raate, vehka, jokapaikasara, ojasorsimo ja jouhivihvilä.

Pohjoisemmaksi siirryttäessä kohti Huhtilampea on kookasta männikköä rinteiden yläosassa ja koivu-haapa sekapuustoa rinteiden alaosassa.

Arvio ja suositus: Maatianjärven puoleiset rinnealueet ovat todennäköisesti ainakin eteläosaltaan vanhaa hakamaata ja Meriluodon ja Soinisen (1998) mukaan huomionarvoisia metsäbiotooppeja (3). Nämä rinnealueet vaikuttavat suuresti myös Maatianjärven maisemakuvaan ja erityisesti maisemakuvan kannalta tärkeät kookkaat männyt tulisi säilyttää, samoin erityistä huomiota tulisi kiinnittää peltojen reunavyöhykkeen metsänkäsittelyyn.

Kuva 6. Tyypillinen näkymä Anttila-Maatian metsäalueelta Maatianjärven itäpuolelta. Kuva lienee otettu rinteiden alaosaan, jossa puusto on nuorempaa.

8. Huhtilampi

Huhtilampi on pieni pitkänomainen lampi, josta on laskuoja Maatianjärveen. Järven länsirannalla on peltoalue ja pellot ulottuvat rantaan asti. Myös itärannalla on asutusta. Lampi vaikuttaa aika rehevältä. Lammessa esiintyy mm Keski-Suomessa silmälläpidettävää suomenlummetta. Lampi lienee vesilain mukainen kohde (alle 1 ha lampi). Lisäksi lammessa esiintyy mm ulpukkaa, lummetta, vehkaa, uistinvitaa, suoputkea, vehkaa, ratamosarpiota, pytykeihonlehteä ja myrkkyykeisoa.

Botanisesti ehkä kaikkein mielenkiintoisen alue sijaitsee Huhtilammen Maatianjärveen yhdistävän ojan ympäristössä, joka on soistuvaa. Alueella kasvaa runsaasti korpikastikkaa, kurjenjalkaa, viiltosaraa, tähtisaraa, jokapikansaraa, tupasvillaa jne.

Arvio ja suositus: Huhtilampi lienee vesilain mukainen ympäristö (3) ja tulisi täten jättää rakentamisen ulkopuolelle. Vähitellen tulisi myös vähentää valuma-alueelta peräisin olevan ulkoista kuormitusta. Rakentamista tulisi välttää etenkin lammen länsirannalle. Koko lampi kuuluu Maatianjärven maisema-alueeseen, mutta lisärakentaminen lammen länsirannan peltoalueelle aiheuttaa merkittäviä maisemakuvallisia muutoksia.

9. Huhtiniemen alue

Edellä esitetyn alueen (nro 8) länsipuolella on Huhtiniemen alue. Alueen metsäkasvillisuus vaikuttaa melko tavanomaiselta kuusivaltaiselta sekakankaalta. Myös selviä istutuskuusioita on runsaasti. Siellä, missä metsäalue rajoittuu Maatianjärveen, on ranta-alue kasvillisuudeltaan muun metsäalueen kasvillisuutta monipuolisempi. Erityisesti Maatianjärven maisemakuvan kannalta

kookkaat männyt ovat tärkeitä. Pensaskeroksessa on rannan läheisyydessä verraten paljon katajaa, mikä saattaa viitata vanhaan metsälaitumeen. Rannan lähellä on myös runsaasti metsäruusua. Peurankelloa, niittyhumalaa, poimulehteä ja hevонhierakkaa löytyi täältä alueelta. Rannan läheisyydessä on myös pienialaisia lehtomaisia laikkuja; vattua, harmaaleppää, hiirenporrasta, metsäkortetta, metsäalvejuurta,

Arvio ja suositus: Rannan läheisyyteen ei peltoalueella eikä metsäalueella tulisi osoittaa rakentamista. Metsäranta lienee Meriluodon & Soinisen (1998) mukainen arvokas metsäelinympäristö (3). Alue on osa Maatianjärven kulttuurimaisema-alueita ja mahdollinen rakentaminen tulee osoittaa siten, että nykyinen maisemakuva säilyy. Muu osa metsäalueesta 2.

Kuva 7. Huhtiniemen aluetta. Kuvassa lähes puhdasta tuoretta kuusikangasta, mutta paikoin kuusen seassa on jonkin verran lehtipuuta. Ei maapuita tai pystypötkelöitä. Paikoin Huhtiniemen alueella on jäniteitä metsälaidunnuksesta.

10. Myllytöyrystä etelään

Valtaosa alueesta on istutusmetsää, taimikoa ja muuta talousmetsää. Metsäalueilla on nähtävissä voimakas kulttuurivaikutus alueen kasvillisuudessa, joka lienee peruja sekä laidunnuksesta, vanhoista hakkuista ja mahdollisesti myös vanhoista peltoalueista. Metsätalous on voimakasta. Reunavyöhykkeellä ei ole suurta ekologista merkitystä, mutta sillä on maisemakuvallinen merkitys osana Maatianjärven maisema-alueita.

Arvio ja suositus: Metsän reunavyöhykettä tulisi käsitellä varovaisesti ja pensaskerrosta ja kookkaita puuyksilöitä säilyttäen. Suositus 3.

15. lokakuuta 2005

FL Jari Hietaranta

